

L'ETNOBOTÀNICA, EL CONEIXEMENT POPULAR DE LES PLANTES

L'etnobotànica és un àrea científica multidisciplinària que s'ocupa de les relacions entre les societats humanes i les plantes. El nom va ser proposat per Harshberger a l'any 1896 i hi queda clar la vocació d'un coneixement plural entorn de les plantes, que inclou moltes vegades la incursió, des de la formació inicial del naturalisme o de la biologia, en l'antropologia, l'etnografia i/o la lingüística.

Els etnobotànics recorren el país, parlen amb la gent, s'interessen pel coneixement dels més grans i d'aquells que fan un ús racional dels recursos que ha proporcionat la natura des de l'inici de la humanitat, sobretot en aquells indrets, que per les seves particularitats geogràfiques, han hagut de desenvolupar estratègies de supervivència adaptades al medi.

Avui, l'estudi etnobotànic està contribuint al redescobriments d'espècies vegetals que havien quedat arraconades i en alguns casos pràcticament oblidades i en perill d'extinció. També permet conservar el patrimoni cultural i natural que encara és present en persones de força edat. D'altra banda, aquesta investigació és la primera etapa de la bioprospecció

o recerca de formes d'aprofitar i gestionar la biodiversitat natural del nostre país, i serveix de base en descobriments químics, farmacològics, bromatològics i d'altres menes que en ocasions poden conduir a noves fonts de medicaments, aliments i altres elements de benestar per a la humanitat.

El treball d'un etnobotànic consisteix a consultar persones, recol·lectar exemplars de plantes i identificar les plantes de les quals es parla en la bibliografia internacional reconeguda sobre algunes de les seves propietats i usos. Per poder extreure tan valuosa informació, els estudiosos mantenen converses, de vegades llargues i repetides, amb la gent informant, i procuren assabentar-se de com preparen, conserven i administren algunes de les plantes que utilitzen, així com quines opinions en tenen de cadascuna i per què les usen.

Quan es fa un inventari es detallen totes les referències sobre plantes i no únicament aquelles destinades a l'ús alimentari o medicinal; també és força important el coneixement sobre toxicitat, o les possibilitats d'aprofitament forestal, mel·lífer o artesanal,

	I	PM	PA	PND	UND	N	NND	IE	IUC
Cerdanya	55,0	234,0	68,0	23,0	599,0	480,0	164,0	15,0	30,4
Montserrat	80,0	351,0	80,0	17,0	501,0	1027,0	446,0	23,2	43,4
Guilleries	28,0	158,0	46,0	5,0	105,0	335,0	80,0	20,0	87,0
Alta Vall Ter	60,0	220,0	100,0	5,0	117,0	454,0	66,0	16,1	68,6

I: nombre d'informants. PM: nombre de plantes medicinals. PA: nombre de plantes alimentàries. PND: nombre de plantes no documentades prèviament. UND: nombre d'usos no documentats prèviament. N: nombre de noms populars. NND: nombre de noms no documentats prèviament. IE: índex d'etnobotanicitat (Portères 1970) o percentatge de plantes de la flora d'un territori amb usos populars. IUC: índex d'ús respecte de les citacions (Muntané 1991, Bonet et al. 1999) o percentatge de plantes mencionades pels informants que són realment usades.



tel. 93 856 81 04 carrer sant martí, 21
mòbil 689 520 597 08511 l'esquirol
jferre@cecauto.com Sta. ma. de corcó



L'Avenc
Tavertet 08511
Barcelona
info@avenc.com

així com aquelles usos tradicionals de tipus religiós, màgic o ritual.

Segons un treball publicat el març d'aquest any 2007. *La recerca en etnobotànica a Catalunya: objectius, mètodes, zones estudiades i alguns resultats i comentaris generals*, fet per Joan Vallès (Laboratori de Botànica, Facultat de Farmàcia. Universitat de Barcelona), i realitzat en diferents indrets propers, es pot observar la quantitat d'usos que es desconeixien sobre algunes de les plantes remeieres més utilitzades al país.

Dels estudis fets es pot concloure que els coneixements de la gent del país sobre els usos de les plantes, és gran i encara és manté viu, però que es troba en una fase de desaparició i si no es fa algun plantejament de recuperació, caurà en oblit. Cal fer, urgentment, inventaris sobre la flora de casa nostra i els usos etnològics que n'ha estat fent la gent en el transcurs de la història. Aquest saber forma part de la cultura, i per extensió, de la humanitat, salvar-



Tallamanats
Foto: Joan Carles Álvarez

lo és conservar l'essència mateixa de l'ésser humà i de les seves tradicions.

Actualment al Collsacabra, al Cabrerès o a les Guílleries, els estudis han estat incipients i fóra convenient encetar un projecte de recuperació d'aquest saber, per tal de garantir la conservació d'aquest patrimoni humà, cultural i tradicional.

Joan Carles Álvarez i Rey
Director de l'Herbolari de Sau

CABRERÈS
HOSTAL DE MUNTANYA

www.cabrereshostal.com

C. Major, 26 | Tel. 93 856 50 22 | Mob. 649 927 666
Fax 93 856 50 22 | 08569 Cantonigròs

SOTACINGLES

Serveis Culturals - Activitats - Excursions
Xerrades - Conferències - Cursos - Exposicions
Rutes de natura, botàniques, turístiques i culturals

Herbolari de Sau

Plantes Medicinals i Aromàtiques
Fitoteràpia i Aromateràpia
Olis Essencials i Productes Naturals
Tisanes i Infusions

www.herbolariadesau.com
www.herbolari.com

Santa Maria, 16 08519 - Vilanova de Sau
Telèfon / Fax 93 884 71 04
www.solacingles.com info@solacingles.com

RESTAURANT
CAN BAUMES

C. de Baix, 2 Tel. 93 856 52 07
08511 TAVERTE

REPARACIÓ DE COTXES

Josep
Juanteny

Taller: C. Pedró, s/n Tel. 93 856 83 27
SANTA MARIA DE CORCÓ

Els Cingles Apartaments Turístics

Pg. Jaume Balmes 15-17 - Taverter - Tel 629 082 099
www.elscingles.com - info@elscingles.com

LA TORRE
DE LA VALL
TAVERTET

Telèfon 609 37 52 59, www.torredelavall.com